

8.september 2016

Forslag til ny regulering av tilskudd og egenbetaling ved private høyskoler og fagskoler

Voksenopplæringsforbundet, VOFO, som er interesseorganisasjon for 15 studieforbund med over 500 medlemsorganisasjoner, takker for muligheten til å gi høringssvar til denne saken. Den er av stor betydning for kompetanseutvikling på helsesektoren, og en desentralisert løsning for kompetanseheving for svært mange fagskoledeltakere. Vi vil kommentere på forslag til endringer i fagskoleloven, da det er mest aktuelt for våre medlemmer.

1. Begrensninger i tillatt organisasjonsform - kapittel 7:

Kunnskapsdepartementet sendte 12.05.16 ut "Forslag til ny regulering av tilskudd og egenbetaling ved private høyskoler og fagskoler". I kapittel 7 'Begrensninger i tillatt organisasjonsform' foreslår departementet at «*NOKUT-akkreditert høyere utdanning eller NOKUT-godkjent fagskoleutdanning fra private tilbydere må drives som aksjeselskap etter lov om aksjeselskaper eller som stiftelse etter lov om stiftelse (vår understreking). Departementet viser til forslag til nytt første ledd i universitets- og høyskoleloven § 8-1 og nytt femte ledd i fagskoleloven § 3*». Dette vil blant annet utelate studieforbund som tillatt organisasjonsform, noe departementet begrunner på side 28 med at «*Det er liten tradisjon for å organisere høyere utdanning og fagskoleutdanning på denne måten. Departementet mener denne organisasjonsformen ikke vil bidra til de tydelige rammene og behovet for åpenhet og etterprøvbarhet departementet mener det er behov for.*»

Voksenopplæringsforbundet, vil vektlegge at studieforbund er en organisasjonsform som ivaretar de hensyn som departementet påpeker, og at denne organisasjonsformen fortsatt må tillates.

Studieforbund er ideelle organisasjoner med opplæring som hovedformål

Et studieforbund er en selveiende, ideell organisasjon uten eiere som tar ut fortjeneste. Kun studieforbund som er godkjent etter Lov om voksenopplæring § 5 og § 9 har rett til å bruke betegnelsen studieforbund om sin virksomhet. Et studieforbund må blant annet oppfylle følgende vilkår for å bli godkjent:

- Det må ha en demokratisk oppbygning, og styret i studieforbundet må være valgt etter vanlige demokratiske prinsipper

- Det må årlig rapporteres virksomhet i minst 15 av landets fylker og ha en regional organisasjonsmessig forankring som dekker de fylker der studieforbundet har virksomhet
- Det må ha opplæring som hovedformål, og ellers ha et ideelt formål

Studieforbundene er en ideell og ikke privat aktør. Et eventuelt overskudd fra driften går tilbake til organisasjonens formål. Det er ingen sammenblanding av privat- og foretaksøkonomi. I studieforbund som driver fagskoleutdanninger vil et eventuelt overskudd bli brukt til å utvikle nye fagskoletilbud og til å utvikle kvaliteten på tilbudene.

Studieforbund som fagskoler i desentralisert kompetanseutvikling

To studieforbund, Folkeuniversitetet og AOF, har kvalifisert seg som fagskoler i henhold til lov om fagskoler i tillegg til annen studieforbundsvirksomhet. Våren 2016 hadde AOF og Folkeuniversitetet til sammen drøyt 31% av landets fagskolestudenter innenfor helsefagutdanningen finansiert av Helsedirektoratet, og er dermed betydelige aktører på feltet.

Dette er en fagkompetanse som helsesektoren etterspør, spesielt innenfor kommunehelsetjenesten, og den imøtekommer viktig utdanningsbehov bl.a. hos kvinner og innvandrere, i en sektor med et stort antall ansatte med lav kompetanse.

AOF og Folkeuniversitetet hadde våren 2016 915 av 14.083 fagskolestudenter. AOF har 19 godkjente fagskoleutdanninger på 19 studiesteder i 8 fylker. Folkeuniversitetet har fagskolegodkjenninger i 7 fylker.

VOFO mener det er bygget en rik tradisjon for å organisere høyere utdanning og fagskoleutdanning som studieforbund. AOF Haugaland fikk sin første fagskoleutdanning godkjent i 2007. AOF og Folkeuniversitetet har også over tid tilbudt utdanninger på høghskolenivå i samarbeid med blant annet Høgskolen i Oslo og Akershus.

Fagskolene dekker arbeidslivets kompetansebehov

I henhold til Voksenopplæringslovens § 4 har et studieforbund som ett av sine mål å være en selvstendig arena for læring og et supplement til offentlig utdanningstilbud for voksne. Studieforbundene har en solid kompetanse på voksnes læring og tilrettelegging av etter- og videreutdanning for denne målgruppen. Fagskoleutdanningen representerer et betydelig arbeid på feltet Livslang læring.

Fagskoleutdanningen er preget av voksne studenter. Ifølge VOX-speilet 2015 var 64% av fagskolestudentene er 25 år eller eldre, og hele 42% er over 30 år høsten 2014¹. Det betyr at en vesentlig andel gjennomfører fagskoleutdanningen etter å ha vært i arbeidslivet en stund, og statistikken viser også at stadig flere tar fagskoleutdanning på deltid.

---

¹ <http://www.vox.no/statistikk-og-analyse/publikasjoner/vox-speilet-2015/> Kapittel 3 Voksne i fagskoleutdanning, Figur 1

Høsten 2014 tok 65% av studentene fagskoleutdanning på deltid, en utvikling som har vært økende de siste årene.² Dette skiller fagskoleutdanningen fra annen utdanning og viser i tillegg at fagskoleutdanningen har en viktig rolle å spille for å støtte opp under livslang læring og behov for omstilling i næringslivet og offentlig sektor.

I fremtiden vil vi mangle arbeidskraft med yrkesfaglig kompetanse. Behovet for helse-, pleie- og omsorgsutdannete øker spesielt mye. Ifølge SSB vil det bli en underdekning av helsefagarbeidere på henholdsvis 45000 og 57 000 årsverk i 2035 (SSB, Økonomisk analyse 3/2012).

Voksenopplæringsforbundet mener at en omdanning fra studieforbund til aksjeselskap eller stiftelse vil svekke det desentraliserte tilbudet, vanskeliggjøre utdanningen for deltakerne og i mindre grad dekke arbeidslivets fremtidige kompetansebehov.

Behov for kontroll og tilsyn av virksomhetens økonomi

Det pekes i høringen blant annet på behovet for kontroll og tilsyn av virksomhetens økonomi som grunnlag for forslaget om aksjeselskap eller stiftelse som eneste tillatte organisasjonsform. Studieforbundene imøtekommer allerede krav om tilrettelegging for kontroll og tilsyn med tilskudd og egenbetaling. Studieforbundene godkjennes iht Lov om voksenopplæring og det er Kunnskapsdepartementet gjennom VOX som er tilsynsorgan for studieforbundene og den virksomheten de bedriver. VOX fører tilsyn både med den tilskuddsberettigede delen av virksomheten, aktiviteten, og at alle vilkårene for å være et studieforbund etterfølges. Departementets krav kan like godt ivaretas gjennom utvidet kontroll og tilsyn i fagskoleloven eller tilhørende forskrift til tilbydere av fagskoleutdanning gjennom studieforbund. VOFO vil også påpeke at studieforbund allerede har krav om at offentlige tilskudd skal spesifiseres som egne poster i regnskapet og at regnskapsrevisjon skal utføres av statsautorisert eller registrert revisor (jf. §11 Tilsyn og kontroll i Lov om voksenopplæring og §9 i Forskrift om studieforbund og nettskoler).

Konsekvenser ved endring til aksjeselskap og stiftelse

Dersom det gjøres endringer i fagskoleloven, hvor studieforbund ikke lenger er en godkjent organisasjonsform, tvinges de studieforbundene som allerede driver omfattende fagskolevirksomhet til å endre organisasjonsform til aksjeselskap eller stiftelser. Vi kan ikke se at det er i samfunnets interesse å tvinge velfungerende ideelle organisasjoner til å endre til en mer kommersiell organisasjonsform. Helsedirektoratet uttrykker bekymring i sin høringsuttalelse til NOU 2014:14 Fagskolen – et attraktivt utdanningsvalg knyttet til nettopp dette scenarioet hvor de beskriver: «Det er behov for et fleksibelt og desentralisert utdanningstilbud og aktiv rekruttering av studenter gjennom ulike kanaler og nettverk ut til arbeidsplassene. I den sammenheng spiller i dag studieforbund og andre private og ideelle

² <http://www.vox.no/statistikk-og-analyse/publikasjoner/vox-speiler-2015/> Kapittel 3 Voksne i fagskoleutdanning, Tabell 3

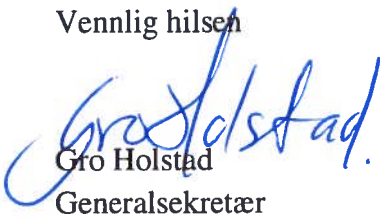
tilbydere en viktig rolle, og supplerer det offentlige tilbudet.»(Vår understreking.) I tillegg vil den tilknytningen fagskolene har til arbeidslivet gjennom sine medlemsorganisasjoner kunne svekkes.

Oppsummering

Departementets forslag knyttet til organisasjonsformen med studieforbund og et krav om å endre denne med den usikkerheten det vil medføre, vil derfor kun omfatte til sammen seks fagskoler innenfor disse to studieforbundene, men som til sammen representerer nesten 1/3 av fagskolestudentene innfor helsefag. Studieforbund er en organisasjonsform som ivaretar de behov for reguleringer av den økonomiske og administrative driften som departementet søker. VOFO går derfor imot departementets forslag om at studieforbund må endre organisasjonsform til aksjeselskap eller stiftelse for å få offentlig tilskudd og godkjenning til å gi et tilbud om fagskoleutdanning.

VOFO vil støtte studieforbundene AOF og FUs hørings svar til kapittel 7 i *Forslag til ny regulering av tilskudd og egenbetaling ved private høyskoler og fagskoler.*

Vennlig hilsen

Gro Holstad
Generalsekretær